

Свириденко А.Ю.

аспірантка кафедри банківської справи
*Державний вищий навчальний заклад
«Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
м. Київ, Україна*

ФІНАНСОВІ ТА НЕФІНАНСОВІ УМОВИ КРЕДИТУВАННЯ ПРИ СТРУКТУРУВАННІ УГОДИ

Кожен з етапів банківського кредитування по своєму важливий, але ключовим етапом з точки зору мінімізації кредитного ризику є розробка умов кредитного договору. Беручи до уваги сучасний стан розвитку суб'єктів господарювання, для банку важливо здійснювати контроль за цільовим використанням кредитних коштів, умовами зберігання заставного майна, періодично оцінювати фінансовий стан позичальника. Усе це робиться для того, щоб застрахувати банк від можливих втрат, щоб виданий кредит не перетворився в проблемний [1, с.225].

Визначення умов кредитування здійснюється при структуруванні кредиту. Основною метою структурування є визначення ступеня допустимості та виправданості кредитного ризику й розробка заходів, які знижують можливість втрат від проведення цієї кредитної операції. Структурування кредиту – це визначення параметрів кредиту, які б відповідали потребам клієнта та мінімізували кредитний ризик банку, забезпечуючи умови своєчасного погашення кредиту і нарахованих процентів за користування кредитом [3].

Невід'ємною частиною будь-якої угоди про кредитування є передбачення зобов'язань позичальника дотримуватися встановлених умов

кредитування. Такі умови можна поділити на фінансові та нефінансові (рис. 1).

Рис. 1 Типи умов кредитування при структуруванні кредитної угоди

Фінансові умови, як правило, встановлюються у вигляді певних коефіцієнтів (фінансових ковенантів) та їх допустимих і граничних рівнях. Ці рівні встановлюються відповідно до прогнозних показників діяльності позичальника, які він надає до банку при розгляді питання щодо кредитування, та їх дотримання свідчить про виконання запланованих показників на рівні, що дозволяє позичальнику обслуговувати кредит.

Крім того, можуть встановлюватися зобов'язання щодо підтримання грошових надходжень на рахунки в банку на певному рівні (як правило, при видачі кредиту у формі овердрафту) та виконання бізнес-плану з

допустимим відхиленням (максимальній рівень якого оцінюється ризик-аналітиком та не призведе до значного погіршення фінансового стану позичальника).

Також позичальнику можуть встановлюватися певні обмежувальні умови. Наприклад, без попередньої згоди банку-кредитора не отримувати нових кредитів у інших фінансових установах, не виступати поручителем за зобов'язаннями інших підприємств, не отримувати гарантій, не укладати угоди фінансового лізингу, не передавати у заставу своїх активів або ж не виводити із бізнесу наявні активи тощо.

Порушення позичальником фінансових кovenантів свідчить про те, що у його господарській діяльності відбулися певні зміни, що можуть негативно вплинути на його кредитоспроможність. У такому випадку банку слід здійснити глибокий аналіз поточного фінансового стану позичальника і його можливість обслуговувати зобов'язання перед банком та (у разі потреби) переглянути умови кредитування.

Нефінансові умови передусім передбачені для отримання банком необхідної інформації для здійснення постійного контролю за діяльністю позичальника (надання позичальником довідок з інших банків, оновленої фінансової звітності та розшифровок до її суттєвих статей, оновлені бізнес-плани у разі непередбачуваних змін у проекті, звіти сюрвейєра, чергові експертні оцінки щодо вартості забезпечення та документи, що підтверджують його страхування тощо) або з метою підвищення дохідності співпраці (кросс-продажі) з позичальником (реалізація позичальником зарплатних проектів в банку для своїх працівників, встановлення POS-терміналів у випадку кредитування торговельних підприємств, встановлення банкоматів банку на території позичальника, здійснення валюто-обмінних операцій через банк, РКО тощо). Як правило, такі умови встановлюються в залежності від питомої ваги кредитів банку у загальному кредитному портфелі позичальника (наприклад, якщо

заборгованість перед банком становить 20% від усього кредитного портфеля, то позичальник зобов'язаний спрямовувати не менше 20% від загальної виручки на рахунки, відкриті в банку, тощо).

Важливою умовою є передбачення паритетності умов з іншим кредитором (однакові процентні ставки, паралельні графіки погашення тощо) або субординація позик пов'язаних осіб/власників по відношенню до кредиту в банку (тобто погашення основного боргу після повного виконання всіх зобов'язань перед банком). Остання умова дає можливість контролювати участь власників у бізнесі та бажання підтримувати бізнес, зацікавленість у його розвитку та ефективній діяльності.

Так чи інакше, але невиконання нефінансових умов часто може бути сигналом для банку про небажання позичальника виконувати й інші умови кредитних договорів та високу ймовірність, що такий недобросовісний позичальник згодом перестане сплачувати нараховані проценти та основний борг. У разі відсутності об'єктивних причин такого невиконання, банку варто розпочати роботу щодо своєчасного забезпечення повернення кредиту шляхом ведення переговорів з позичальником про можливі дії з метою повернення кредиту або ж у примусовому порядку.

Література:

1. Бех М. С. Проблеми погашення кредитів в українських банках / М. С. Бех, Н. М. Бех. // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – №3(7). – С. 225-229
2. Владичин У. В. Банківське кредитування : навч. посіб. / У. В. Владичин ; [за ред. д-ра екон. наук, проф. С. К. Ревергуна]. – К. : Атака. – 2008. – 648 с.
3. Вовк В.Я. Кредитування і контроль: Навч. посіб. / В.Я. Вовк, О.В. Хмеленко – К. : Знання. – 2008. – 463 с.